

הקדמה

אמר המחבר המקונן. אני הגבר ראה עני בשבט עברתו, אותי נהג וילך חשך ולא אור (איכה ג, איב). נכדתי היקרה מרת שאשא מינדיל ז"ל בת בני המופלג מו"ה חיים יהודה, נלקחה לאשה אל איש מן ק"ק ראדוויץ, שם בעלה ר' יעקב הערצבערג שם חמיה ר' יחיאל איציק הערצבערג. אמרתי ידי כבדה מאד על אנחתי אשיחה וירוח לי, ואלכה שדה בוכים ואבכה עם כל מרי נפש אל אשר הקרני. כי נכדתי היקרה החכמה נתגדלה בביתי מיום הולדה, הרבה הרפתקאות דערו עלי ממנה ומכולם הצילני ה'. וכעת הקרני ע"י אנשים רעים מסערד אשר עליהם סמכתי ראשי ורובי ולא דקדקתי עוד יותר. קראתי למאהבי המה רמוני, גם איש שלומי אשר בטחתי בו הגדיל עלי עקב. ועשיתי עמה שדוך אשר איננו הגון. בעל נכדתי היקרה ומשפחתו הם אנשים רעים מאד. שבועות אחדים אחר הנשואין כאשר בעל נכדתי היקרה ומשפחתו ראו כי אין נכדתי היקרה בוחרת בדרכיהם ועושה כמעשיהם, התחילו לדחוק אותה לחץ אחר לחץ. עד שבכע שנה אחר נשואין נחלתה בחולי הריאה, וממני העלימו עד אחר כמה שבועות. מן השמים הודיעו לי ע"י איש פלוני אלמוני. ותיכף שלחתי אחריה את בני, והרביתי כמה הוצאות ובאה לביתי וכבר היתה קרובה למיתה. ולא מצאו הרופאים עוד מנוח ותרופה למכתה, ונפטרה אחר ג"ש תנצב"ה, נפשה תנוח בנן עדן. אוי לי על שבתי כי נתקיים בי יגיעי לריק וילדתי לבהלה, כי הרביתי עליה לפי ערכי הרבה הוצאות על השידוך ונשואין, ומהכל נעשה הכל. ישלם ה' להרשעים הללו, ולהנוגעים בזה אשר המה היו בעוכרי, אשר הכירו הבית הזה ומשפחות והעלימו ממני, ישלם ה' פעלם, וכרוע מעלליהם תן להם, אלהים אל דמי לדמי, שפטה משפטי, ואל דמעתי אל תחרש, קומה ה' וריב ריבי. ויאמר אדם אך יש אלהים שופטים בארץ, ואם כי הכל בידי שמים אך ידוע דמגלגלין חוב ע"י חייב, והתורה אמרה מות יומת הרוצח. ואם כי מי זה אמר ותהי ה' לא ציוה, אף על פי כן חייב הנעשה על ידו. כן ינקום ה' נקמתי ונקמת זרעי במהרה.

ואני אמרתי כמה אנחם, אעשה זכרון לדורות לנשמתה ויהיה לה לניח רוחא ולמליץ עבודה בעולם עליון. ואדפיס איזה חבור לכוון נשמתה ולחיות שמה לזכרון, ונתתי עיני בחבור הזה נדרי זריזין חלק ב' כי הוא הוי צרכי רבים ושוה ומשוה כקמן כגדול אליו ישמעון. ולזאת אבקש ואתחנן מאת כל אשר ילמד מחבורי, להזכיר נשמתה בעת פטירתה בהיא"צ שלה היינו כ"ד ניסן בשבת קודם פ' שמיני, מי דאין זה העדר כבוד לו יאמר בעצמו קדיש עבודה. ואלי יאסף כל ירא וחרד בדבר ה' ולבו דוה עליו יבא לתנות אהבה יפתח פיהו בתפלה ובתחנונים להזכיר נשמתה לטובה, ומי שיהיה לו העדר כבודו לפי דעתו יתן איזה פרוטה לעני כשר לומר עבודה קדיש, וזה הוי חסד של אמת אשר יעשו עם המת ועמדי ושכרם כפול מן השמים. ואני מבקש אולי אוכה שיהיה חוזר בדפוס חבורי זה, אני מבקש וגוזר על המדפיס שיהיה מדפיס הקדמה זו ולא ישמטנו כי זה עיקר כונתי לזכרון לנשמתה עדי עד, עד ביאת משיחנו.

והנה לעשות עוד ניח רוח לנשמתה. אוכיר כאן מה שהרהיבתי רעיוני בשבת שנפטרה, הן לשכרון לבי הן מה שחדשתי כך בפ' שמיני במיתת בני אהרן, אוכיר כאן להיות ד"ת מגנין עליה להוליכה בדרך ישר לא תכשל לג' אמין. וזה"ל בחבורי לתורה פ' זו, והנה גם שנה זו חדשנו הרבה בפ' זו בעזה"י אך לא אעתיק רק מה שמדבר ממיתת בני אהרן דהוי דבר מענינו, גם בבני אהרן הארכנו הרבה בעזה"י בכל שנה ושנה אך לא נעתיק רק מ"ש בשנה זו בעזה"י מענין מיתתם.

בפסוק [ויקרא יט] הן היום הקריבו את חמאתם ואת עולתם וגו' ותקראנה אותי כאלה ואכלתי חמאת היום וכו'. להבין הכוונה בזה וכבר מלתי אמורה בזה בעזה"י בכמה אנפי, וכעת נראה עוד בעזה"י, ונקדים מ"ש המקונן [איכה] קפיטל ה' [א,ז] זכור ה' מה היה לנו וכו' יתומים היינו ואין אב אמותינו כאלמנות וכו' אבותינו חטאו ואינם עונותיהם סבלנו. ונראה הכוונה דהנה אמרו חז"ל [ברכות ס,ב] חייב אדם לברך על הרעה כשם שמברך על הטובה וגו' לקבלינהו בשמחה. והנה טעם השמחה בזה הוא, כי הנה אנחנו חייבין לו ית', וכמ"ש במדרש כי תשא [שמ"ר לט,א] שאמר הקב"ה למשה רבינו חייבין לי בני ישראל אמור להם שישלמו לי וכו'. והנה קי"ל פריעת בע"ח מצוה, אך זה אם פורע מדעתו עושה מצוה אבל אם גובין ממנו הב"ד בע"כ אינו נחשב לו מצוה וכיון שהקב"ה גובה מן האדם בע"כ לא נחשב לו למצוה, אך אם שמח בעונש זה נחשב לו כפורע מדעתו ונחשב לו למצוה, לכך ראוי לשמוח ח"ו ברעה כדי שישחב לו זה למצוה. וז"ש המשורר [תהלים קיט,קמג] צר ומצוק מצאוני מצותיך שעשועי, כלומר כיון דהוי מצוה לפרוע חוב לכך מצוה זו הוי שעשועי ואני שמח בקיום מצוה זו. גם כיון דאחז"ל [ברכות ז,ב] בפסוק מזמור לדוד, קינה לדוד מבקיא ליה, אלא לבע"ח קודם שפרע הוא